

ORALNO ZDRAVLJE TREĆE ŽIVOTNE DOBI

Gerontostomatologija

*Autori: KULIŠ DUNJA, Nola-Fuchs P, Pažin B, M, Forto J S,
Stomatološka poliklinika Zagreb, Zagreb, Hrvatska*

WHO (World Health Organization) ODREDILA JE SMJERNICE O VAŽNOSTI ORALNOG ZDRAVLJA U STARIJOJ ŽIVOTNOJ DOBI.

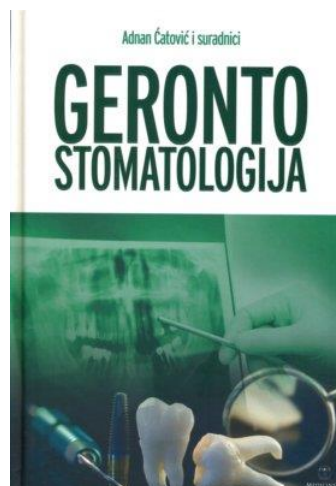
Promicanje oralnog zdravlja i prevencija oralnih bolesti u starijih osoba u mnogim je zemljama zauzela važno mjesto u strategiji i organizaciji zdravstvenog sustava.

UTVRĐIVANJE , PRAĆENJE I EVALUACIJA TE PLANIRANJE ZDRAVSTVENIH POTREBA STARIJIH OSOBA POSTAO JE NAJZNAČAJNIJI JAVNOZDRAVSTVENI INDIKATOR O NAPRETKU ILI PROPUSTIMA U ZAŠTITI ZDRAVLJA CJELOKUPNOG PUČANSTVA.

GERONTOLOGIJA je znanstvena disciplina koja proučava sam proces starenja.

GERIJARIJA se bavi liječenjem poremećaja i bolesti u starosti.

GERONTOSTOMATOLOGIJA je interdisciplinarna znanost koja se bavi proučavanjem zdravog, prevencijom i liječenjem bolesnog stomatognatog sustava u starijih osoba.

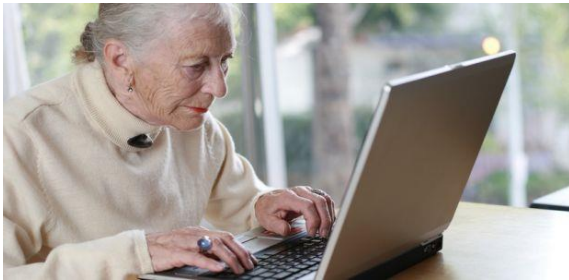

Adnan Čatović i suradnici

**DENTALNA MEDICINA
STARIJE DOBI
u praksi**

Starenje je prirodan, fiziološki proces koji kod ljudi različito napreduje. Dolazi do brojnih promjena organa i organskih sustava te slabljenja njihovih funkcija.

Informiranost – znanje - prevencija.

Javljaju se promjene u usnoj šupljini, kao što su gubitak zubi, što otežava žvakanje, propadanja osjetnih stanica jezika, uslijed čega se sve manje osjeća okus hrane te smanjeno lučenje sline.

U stomatognatnom sustavu osoba starije dobi promjene zahvaćaju sve dijelove. Poznato je da **su zubi u starijih osoba žuto-sivkaste boje, s promijenjenim oblikom zbog abrazivskih, atricijskih i erozijskih djelovanja. U parodontu se smanjuje nastajanje kolagena, a vlakna gube elastičnost.** U alveolnoj i čeljusnoj kosti dolazi do nedostatka apozicije, uz nepromijenjen tijek resorpcije. Usne postaju upale s naboranom sluznicom. Povećavaju se masne naslage na jeziku, a gingiva usne šupljine postaje suha i glatka.

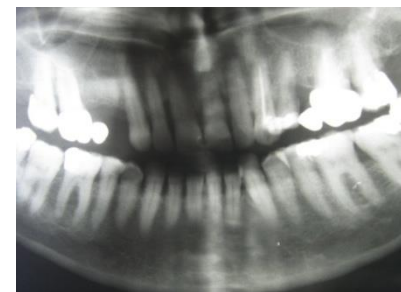

Oralni simptomi kod sistemskih bolesti

- **bolesti krvnih žila i srca:** varikoziteti, promjena boje oralne sluznice
- **sistemski i imuni poremećaji:** povećana učestalost bakterijskim, gljivičnim i virusnim infekcijama (pemfigus, pemfigoid, lichen ruber, Sjogren sindrom)
- **smanjena respiracijska funkcija:** cijanotične usnice (plavkaste), atrofija sluznice i njezina vurnelabilnost
- **gastrointestinalni poremećaji:** atrofija sluznice (okusnih i zaštitnih jezičnih papila), glositis. Moguća pojava oralnog lihena.
- **poremećaj bubrežne funkcije:** blijeda oralna sluznica – sklona upalama (mobilne proteze)
- **endokrine promjene:** stomatopiroze, sklonost oralnim infekcijama i xerostomiji
- **poremjene neurološke funkcije:** netipične orofacijalne boli, pećenje usnica, xarostomija, poremećaj žvakanja i gutanja
- **farmakološka terapija:** mijenja oralnu floru, sklonost infekcijama

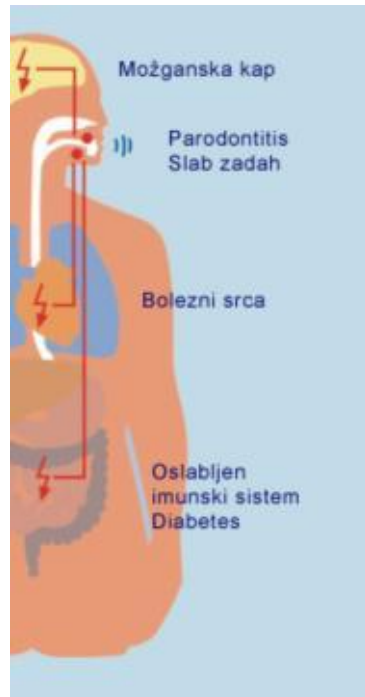

Pacijentica – godište 1942.g.

Pacijentica – godište 1938.g.

Utjecaj parodontne bolesti na sistemsko zdravlje

Osobe koje boluju od uznapredovale upale zubnog mesa imaju **veći rizik** da obole od:

- **srčanog udara**
- **moždanog udara**
- **plućnih bolesti**
- **bolesti imunološkog sustava**

Loš zadah i gubitak zubi marginalni su u usporedbi s ovim rizicima.

PROJEKTI STOMATOLOŠKE POLIKLINIKE ZAGREB

- 1. Projekt „ Oralno zdravlje treće životne dobi”**
- 2. Pilot projekt „ Obavezni pregled i sanacija usne šupljine starijih osoba“ (Dom za starije i nemoćne osobe Maksimir)**
- 3. Pokretni geronto-stomatološki specijalistički tim**
- 4. Centar za kontrolu i prevenciju oralnih bolesti starijih osoba grada Zagreba**

Projekt «Stanje oralnog zdravlja osoba starije dobi u gradu Zagrebu» čiji je pokretač bio Grad Zagreb tj. Gradski ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, a provoditelj projekta djelatnici Stomatološke poliklinike Zagreb završen je 2009.g..

Na uzorku od 1826 osoba starije dobi utvrđeno je nezadovoljavajuće stanje oralnog zdravlja u 89 % ispitanika što zahtijeva neodgodivu provedbu multidisciplinarnе gerontostomatološke terapije.

1. Projekt „Oralno zdravlje treće životne dobi”

CILJ PROJEKTA: PROMICANJE ORALNOG ZDRAVLJA

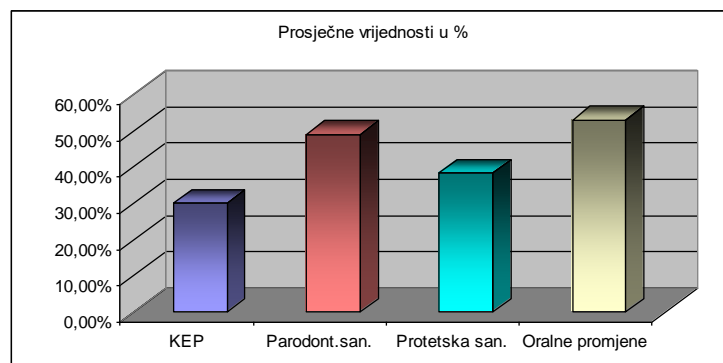
METODE:

- A) Pregledi usne šupljine i edukacija o oralnom zdravlju i bolestima u starijoj životnoj dobi u vidu predavanja.
- B) Edukacija srednjeg medicinskog kadra i pomoćnog osoblja.
- C) Potaknuti suradnju s doktorima opće i dentalne medicine u Domovima za starije i nemoćne osobe grada Zagreba.
- D) Edukacija pacijenata u prostorima Stomatološke poliklinike Zagreb:
  - 1. Savjetovalište za pacijente starije životne dobi radi petkom, parne datume ujutro od 10-12h i neparne datume popodne od 16-18h.
  - 2. Internetska stranica (www.spz.hr).

Potreba za sanacijom kod svih ispitanika (2011.g.):

Potrebna sanacija	Ispuni ili ex zubi	Parodont.san	Protetska san.	Oralne promjene
Prosječne vrijednosti u %	29,97%	48,95%	38,36%	53,03%

2. Pilot projekt „ Obavezni pregled i sanacija usne šupljine starijih osoba“ (Dom za starije osobe Maksimir)

Pilot projektom „ Obavezni pregled i sanacija usne šupljine u starijoj životnoj dobi“ želimo vidjeti stanje oralnog zdravlja kod starijih osoba i dal se nakon pregleda usne šupljine i uočenih problema u usnoj šupljini **provodi sanacija**. To ćemo uvidjeti nakon kontrolnog pregleda istih ispitanika, koji će se provesti 6 – 12 mjeseci nakon prvog pregleda s pripadajućom dokumentacijom.

Plan provedbe pilot projekta:

- Prvi pregled usne šupljine korisnika s ispunjenim **zdravstvenim upitnikom**
- Prijedlog daljnje sanacije - **formular**
- Edukacija tijekom pregleda s dijeljenjem **Brošura** o oralnom zdravlju
- **Savjetovalište** u Stomatološkoj poliklinici Zagreb bez uputnice po potrebi
- **Kontrolni pregled** usne šupljine nakon 6 – 12 mj. svakog ispitanika s navedenom sanacijom (ako je potrebno i dokumentacijom- povjesti bolesti)
- **Izveštaj** o kontrolnim stomatološkim pregledima

Projekt: ORALNO ZDRAVLJE STARIJE ŽIVOTNE DOBI

Pilot projekt: OBAVEZNI PREGLED USNE ŠUPLJINE U STARIJOJ ŽIVOTNOJ DOBI

Ime i prezime korisnika:

SAVJETOVALIŠTE

ORALNOG ZDRAVLJA ZA OSOBE STARIJE DOBI

Pregledi svakog petka od 10-12h te od 16-18h.

SAVJETOVALIŠTE

- Besplatno savjetovalište obuhvaća sljedeće usluge:
- 1. pregled zubi, oralne sluznice i parodonta,
- 2. edukaciju o oralnom zdravlju i njegovim specifičnostima u starijoj životnoj dobi,
- 3. upućivanje pacijenta u potrebnu sanaciju

GERONTOSTOMATOLOGIJA

ORALNO ZDRAVLJE TREĆE ŽIVOTNE DOBI

Gerontostomatologija je interdisciplinarna znanost koja se bavi pružanjem oralnog zdravlja i prevencijom oralnih bolesti kod starijih osoba.

Danas kvalitetno prepoznavanje i otkrivanje promjena, na temelju anamneze, vizualnog pregleda usne šupljine, laboratorijskih i instrumentalnih metoda, omogućuje ranu i adekvatnu terapiju.

Starije osobe, zbog većine fizioloških promjena, su osjetljivije na oralne bolesti, posebno na parodontalnu bolest i karcinom usne šupljine.

Među najveće promjene u starijoj životnoj dobi su: smanjenje količine sline, promjena sastava sline, smanjenje broja i kvalitete sline, smanjenje broja i kvalitete sline, smanjenje broja i kvalitete sline.

1. Endodoncija i restaurativna stomatologija
2. Parodontologija
3. Oralna medicina
4. Stomatološka protetika

Stomatološka poliklinika Zagreb, Petkovčeva 3, 10000, Zagreb, Tel: 4803200, 4803223

Starije osobe često imaju više bolesti i oduzetost zrakoplovnim sredstvima, gdje su im potrebni hitni pregledi i guštanje hrane te govor.

Među najveće promjene u starijoj životnoj dobi su: smanjenje količine sline, promjena sastava sline, smanjenje broja i kvalitete sline, smanjenje broja i kvalitete sline.

SAVJETOVALIŠTE
Pregled i edukacija
PETAK: 10-12h
16-18h
Tel.: 4803200
www.spz.hr

GERONTOSTOMATOLOGIJA
Je interdisciplinarna znanost koja se bavi pružanjem oralnog zdravlja i prevencijom oralnih bolesti kod starijih osoba.

Danas kvalitetno prepoznavanje i otkrivanje promjena, na temelju anamneze, vizualnog pregleda usne šupljine, laboratorijskih i instrumentalnih metoda, omogućuje ranu i adekvatnu terapiju.

1. Endodoncija i restaurativna stomatologija
2. Parodontologija
3. Oralna medicina
4. Stomatološka protetika

GERONTOSTOMATOLOGIJA

ORALNO ZDRAVLJE TREĆE ŽIVOTNE DOBI

Kvalitetno prepoznavanje i otkrivanje promjena, na temelju anamneze, vizualnog pregleda usne šupljine, laboratorijskih i instrumentalnih metoda, omogućuje ranu i adekvatnu terapiju.

Među najveće promjene u starijoj životnoj dobi su: smanjenje količine sline, promjena sastava sline, smanjenje broja i kvalitete sline, smanjenje broja i kvalitete sline.

Stomatološka poliklinika Zagreb, Petkovčeva 3, 10000, Zagreb, Tel: 4803200, 4803223

ORALNA HIGIJENA OSOBE STARIJE ŽIVOTNE DOBI
Kako održati oralnu higijenu osobe starije i osjetljive na oralne bolesti? Bitna je održavanje oralne higijene i adekvatna terapija.

SAVJETOVALIŠTE
Pregled i edukacija
PETAK: 10-12h
16-18h

PARODONTOLOGIJA

Parodont je funkcionalni kompleks zubi, desni, ligamenti i kosti koji omogućuju zubi da se čvrsto drže u ustima i da se mogu kretati u određenom opsegu.

Oralna medicina
Stomatološka protetika

Gerontoprotektika je grana stomatologije koja se bavi pružanjem oralnog zdravlja i prevencijom oralnih bolesti kod starijih osoba.

PLAM TERAPIJE: jedna od najvažnijih metoda u liječenju parodontalne bolesti.

SAVJETOVALIŠTE
Tel: 4803200

Uspješni i edukativni
www.spz.hr

TEL: 480 3200
www.spz.hr

PARODONTOLOGIJA

Parodont je funkcionalni kompleks zubi, desni, ligamenti i kosti koji omogućuju zubi da se čvrsto drže u ustima i da se mogu kretati u određenom opsegu.

Oralna medicina

Gerontoprotektika je grana stomatologije koja se bavi pružanjem oralnog zdravlja i prevencijom oralnih bolesti kod starijih osoba.

PLAM TERAPIJE: jedna od najvažnijih metoda u liječenju parodontalne bolesti.

SAVJETOVALIŠTE
Tel: 4803200

Uspješni i edukativni
www.spz.hr

TEL: 480 3200
www.spz.hr

Oralno zdravlje zauzima važno mjesto u životu starijih osoba, jer znatno utječe na kvalitetu njihovog svakodnevnog života.

ENDODENCIJA I RESTORATIVNA STOMATOLOGIJA

PARODONTOLOGIJA

ORALNA MEDICINA

Parodont je funkcionalni kompleks zubi, desni, ligamenti i kosti koji omogućuju zubi da se čvrsto drže u ustima i da se mogu kretati u određenom opsegu.

Oralna medicina

Gerontoprotektika je grana stomatologije koja se bavi pružanjem oralnog zdravlja i prevencijom oralnih bolesti kod starijih osoba.

PLAM TERAPIJE: jedna od najvažnijih metoda u liječenju parodontalne bolesti.

SAVJETOVALIŠTE
Tel: 4803200

Uspješni i edukativni
www.spz.hr

TEL: 480 3200
www.spz.hr

KONTROLNI PREGLED	Učinjena neka od potrebne sanacija	Nije učinjena neka od potrebne sanacija	Nove promjene
25.10.2016.-26.10.2017.	62%	75%	50%
27.10.2016.-02.11.2017.	42,1%	73,8%	57,8%
08.11.2016.- 08.11.2017.	60%	45%	40%
03.11.2016.- 14.11.2017.	40%	65%	45%
29.11.2016.-13.11.2017.	36,8%	52,6%	52,6%
01.12.2016.-20.11.2017.	44,4%	66,6%	22,2%
24.1.2016.- 30.11.2017.	13,3%	33,3%	40%

Kontrolni pregledi

Učinjena neka od potrebnih sanacija - 42,7 %

Nije učinjena neka od potrebnih sanacija - 57,3%

Nove promjene – 43,5%

Konačni cilj pilot projekta je osnivanje gerontostomatoloških pokretnih timova koji bi bili na raspolaganju korisnicima za sve vidove specijalističke stomatološke usluge.

3. Pokretni geronto-stomatološki specijalistički tim

U sklopu Stomatološke poliklinike Zagreb osnovan je **Pokretni geronto-stomatološki specijalistički tim** koji pruža stomatološku sanaciju korisnicima u stacionaru i slabo pokretnim korisnicima (uz sufinanciranje grada Zagreba).

Najčešće promjene u usnoj šupljini kod korisnika u stacionaru koji u prosjeku imaju 11 zubi su:
promjene oralne sluznice - 56,8%, zubi za ex - 11% , karijesi – 42%, parodontitis – 75%, neadekvatni protetski radovi – 21%.

Motorika korisnika za održavanje oralne higijene **je slaba ili nemoguća u 24,2% korisnika.**

Stanje **oralne higijene** korisnika: mogu održavati oralnu higijenu – 63,6% , a 36,4% je nema ili je loša.

4. Centar za kontrolu i prevenciju oralnih bolesti starijih osoba grada Zagreba

Djelatnosti Centra su sljedeće: proučavanje, izvještavanje i planiranje budućih stomatoloških potreba starijih osoba u institucijama i izvan institucija u gradu Zagrebu (Centar bi mogao pokrivati i cijelu Hrvatsku – umreženost podataka).

U Centru za prevenciju i kontrolu oralnih bolesti starijih osoba nastavljamo provoditi metode iz Projekta, a aktivnosti Centra su sljedeće:

- program praćenja i proučavanje stomatoloških potreba kod starijih osoba u Zagrebu (Hrvatskoj)
- provedba specijalističkih stomatoloških usluga za starije osobe u Stomatološkoj poliklinici Zagreb
- organizacija gerontostomatoloških seminara i radionica za korisnike s individualnim pristupom u Zagrebu (Hrvatskoj)
- izrada letaka, brošura i njihova distribucija
- edukacija stručnog osoblja (dr.dent.med., medicinskih sestara, njegovatelja i pomoćnog osoblja)
- nastavak rada Savjetovališta

Radom Centra za kontrolu i prevenciju oralnih bolesti starijih osoba u gradu Zagrebu (Hrvatskoj) nastojimo omogućiti starijim osobama pristup profesionalnoj oralnoj zdravstvenoj zaštiti koja je ključna za poboljšanje oralnog zdravlja starijih osoba.

Želja nam je naš projekt proširiti na razinu cijele Republike Hrvatske i ujedno time razviti **Nacionalnu strategiju zdravog oralnog starenja i program** - „**Prevenција oralnog zdravlja 65+**“.

CILJ je kvalitetan život starijih osoba uz poboljšanje općeg i oralnog zdravlja

ZAHVALJUJEM NA PAŽNJI!

